

УДК: 687.016+391.4:7.048

ДОСЛІДЖЕННЯ ХУДОЖНЬО-КОМПОЗИЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ФОРМ ГАМАНЦІВ З МЕТОЮ РОЗРОБКИ СУЧАСНОЇ КОЛЕКЦІЇ ОДЯГУ

Студ. Е.Д. Енікогпон, гр. МГДк-1-17
Науковий керівник проф. Т.Ф. Кротова
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Метою роботи є дослідження художньо-композиційних характеристик історичного розвитку форми гаманців під впливом розвитку матеріалів, технологій, зміни історичних стилів. Отримані теоретичні та практичні результати втілити в подальшу розробку сучасної колекції жіночого одягу.

Завдання, поставлені в роботі, вирішувалися теоретичними та експериментальними методами:

1. Дослідження особливостей форми та функції гаманців в історичному контексті.
2. Систематизація отриманих даних (анкетне опитування орієнтовної групи споживачів, методи системно-структурного та морфологічного аналізу, виокремлення оригінальних формоутворюючих рішень для застосування в розробці колекції).
3. На основі отриманих результатів, системності та послідовності виконання вищезазначених наукових розробити сучасну колекцію жіночого одягу.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес проектування сучасної колекції жіночого одягу. Предметом дослідження є художньо-композиційні характеристики історичного розвитку форм гаманців з метою розробки колекції сучасного жіночого одягу.

Мета та засоби дослідження. Для дослідження інформаційних джерел використано літературно-аналітичний метод; для аналізу художньо-композиційних характеристик форм гаманців в історичному контексті - візуально-аналітичний метод, системно-структурний аналіз; для структурування моделей колекції - метод морфологічного аналізу.

Наукова новизна та практичне значення На основі поглибленого вивчення художньо-композиційних характеристик форм гаманців в історичному розвитку було розроблено сучасну колекцію жіночого костюма, з метою створення максимально комфортного та естетично привабливого одягу для споживачів.

Результати дослідження. Гаманець – невід'ємний атрибут повсякденного життя, необхідне доповнення чоловічого і жіночого гардероба. Ця річ має давню історію, і кожна епоха додавала певних неповторних рис у її розвиток.

Перші згадки щодо гаманців знаходимо в історії давніх цивілізацій. Єгиптяни носили в цих сумочках коштовне каміння, трави та інші предмети, необхідні, як вони вважали, в майбутньому загробному житті. Ассірійці й вавілоняни у якості гаманця використовували спеціальний мішечок з полотна, що носиться на поясі. Як правило, він нічим не прикрашався і був атрибутом виключно чоловічого костюма. Набагато пізніше такий гаманець практично без змін запозичили у стародавні греки, які пристосовували мішечок до пояса хітона, використовуючи його для зберігання монет. Істотні зміни в зовнішньому вигляді гаманця спостерігаються у римлян. Вони першими стали робити гаманці зі шкіри та декорувати їх інкрустаціями і вишивкою. Гаманці носили як чоловіки, так і жінки.

На Близькому Сході нерідко в ролі гаманця виступав дорожній шкіряний товстий пояс, зроблений з підкладкою, шириною в долоню, всередині нього і

зберігалися гроші. Застібкою служила пряжка. У таких складках поясів носили не лише монети, а й тютюн, сніданок, дрібні покупки.

В епоху європейського середньовіччя було чимало зразків з каркасом у вигляді ліри. За даними археологів, в таких гаманцях носили монети і гирьки для зважування коштовного каміння. Великою популярністю користувалися і так звані «сарацинські кисети», які привезли хрестоносці наприкінці XIII ст. з країн Сходу. Як правило, їх прикрашали емаллю, срібними дзвіночками і мініатюрними портретами. Існували і досить незвичайні за призначенням і формою гаманці, наприклад, у вигляді конвертів або шкіряних мішечків біля пояса. Перший складався з численних кишень, нашитих з боків, в якому зберігали цілі монети, інший призначався для милостині, бо подавати милостиню з простого гаманця було не прийнято. У XVI-XVII ст. гаманець на поясі став атрибутом переважно жіночого одягу: його носили під верхньою спідницею, де для зручності робили спеціальний розріз. Гаманець призначався не тільки для монет, а й для особистих речей: ключів, мініатюрного молитовника, любовних листів. Чоловічий гаманець суттєво змінився після того, як з'явився одяг з кишнями. Місткий гаманець минулого змінив невеликий мішечок для зберігання круглих грошей.

У XVII ст. став поширено вживатися і сам термін «гаманець», який означав в первинному варіанті «сумку для паперів». Лише в XIX ст. цей термін став відповідати його сучасному значенню, а пов'язано це з тим, що в Європі та Росії почали друкувати паперові гроші.

Гаманці XIX ст. надзвичайно різноманітні за своїми художньо-композиційними характеристиками. В моду увійшли гаманці довгастої форми з металевою оправою і гаманці шести- або восьмикутної форми. Гаманці для чоловіків у той час мали дві кишень або відділення і застібку. Основа гаманця – картон або щільний папір, покрита зверху шкірою або білим, а іноді й кольоровим атласом. Зовнішня сторона гаманця прикрашалися бісерними вишивками. Були гаманці з металу, кераміки, бісеру; у тих гаманців, з яких подавали милостиню, форма зазвичай символізувала намір того, хто подає: серце було уособленням щирості і добросердя, насіннячко означало добрі плоди, принесені милосердям. Нерідко на таких гаманцях робили повчальні написи: «Якщо хочеш мати більше - віддавай» та інші. 1917 рік перервав традицію виготовлення подібних гаманців, тому сьогодні вони представлені головним чином в приватних колекціях і музеях.

У XX ст. форма і функція гаманців змінювалася із введенням нових матеріалів і технологій. З'явилися невеликі гаманці на затискачах або кнопці, виконані зі штучних матеріалів, доповнені вишивкою або аплікацією. Сучасні дизайнери вже багато років пропонують найрізноманітніші моделі гаманців зі штучних матеріалів та зі шкіри, включаючи шкіру екзотичних тварин, часто прикрашені коштовним камінням, кристалами та ін.

Висновки. Гаманці не втратять своєї актуальності, поки будуть існувати гроші. Дизайнери постійно представляють цікаві знахідки, з можливістю вибору відповідно настрою, стилю, смаку.

Ключові слова: гаманець, художньо-композиційні характеристики, форма, історичний розвиток.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алиева К. История кошелька / Алиева К. [Електронный ресурс]. Режим доступа: <http://fotrum.ru/stati/44-istoriya-koshelka.html>
2. История кошельков: история создания и развития, достижения нашего времени [Електронный ресурс]. Режим доступа: <http://muzeydeneg.ru/info/interesting/istoriya-koshelkov-istoriya-sozdaniya-i-razvitiya-dostizheniya-nashego-vremeni/>